

26.9.2022

VARHAISKASVATUKSEN ASIAKASMAKSUT

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (1503/2016) ehdotetaan muutettavaksi 1.1.2023 alkaen. Lausunnossaan Vaasan varhaiskasvatus haluaa tuoda esiin ensisijaisesti aikataulun kiireellisyyden. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin tulee indeksitarkistus joka toinen vuosi. Tänä vuonna tuli indeksitarkistus 1.8.2022 ja seuraava tulee 2024. Asiakasmaksulakia muutettiin viimeksi 2021. Asiakasmaksuihin on tullut vähän väliä muutoksia, jotka työllistävät henkilöstöä todella paljon.

Mikä on tavoite? Tuleeko varhaiskasvatus olemaan maksutonta ja millä aikavälillä? Jossain vaiheessa asiakasmaksuihin panostettu työaika tulee olemaan kalliimpaa kuin maksuista saatavat tulot. Kyse on myös työpaikoista ja siihen olisi tarve varautua.

Huoltajien suhtautuminen varhaiskasvatukseen on selkeästi muuttanut asiakasmaksujen huojennuttua. Varataan hoitopaikka, vaikka sitä ei tulla käyttämäänäkään. Tämä näkyy varsinkin loma-aikoina ja ympärivuorokautisessa hoidossa. Työnantajana varhaiskasvatuksen on kuitenkin varattava riittävät resurssit varatun palvelun toteuttamiseksi.

Yhteisöverokompensaatio kunnalle ei kohtele tasa-arvoisesti erilaisia kuntia. Tuleeko kompensaatio kokonaisuudessaan kattamaan varhaiskasvatuksen tulon menetyksen? Valtionosuus turvaisi paremmin asiakasmaksuista johtuvan tulovajeen.

Varhaiskasvatus on muidenkin lakimuutosten vuoksi vahvasti muutosten virrassa. Lait, velvollisuudet ja säädökset tulevat lisätyönä haastavaan arkeen. Varhaiskasvatuksen opettajan työ painottuu liikaa dokumentaatioon, erilaisten suunnitelmien täytäntöön panoon ja seurantaan, päivittämiseen. 1/3 opettajan työajasta kuluu hallinnollisiin töihin. Lapsiryhmätyöskentelyssä yhä suurempi vastuu on lastenhoitajilla. Nämä lakimuutokset vievät myös hallinnon työaikaa ja itse toiminnan kehittäminen ei saa rauhaa.

Maailmassa tuntuu tulevan yllätyksiä, jotka edellyttävät nopeita päätöksiä ja toimintaa, siksi olisi hyvä, jos tuleviin lakimuutoksiin voisi valmistautua. Kuntaorganisaatio on hidas ja talouteen liittyvät poliittiset päätökset tehdään vuosikellon mukaan. Talouskehys on jo päätetty ennen kuin tieto tulojen alenemasta saadaan selville.

Asiakasmaksujen laskeminen / tulorajojen nousu on hyvä asia. Yhä useammalla lapsella on mahdollisuus tulla mukaan varhaiskasvatukseen ja saada laadukasta tukea kasvuun ja oppimiseen. Työntekijäpula tuo kunnille paineita toteuttaa henkilöstömitoitus ja riittävä tuki lapsille. Tämä kannanotto tuo esiin huolen varhaiskasvatuksen työntekijöiden jaksamisesta jatkuvassa kiireellisessä muutoksessa. Asiakasmaksujen alenemisen rinnalla tulisi toteuttaa myös toimenpiteitä, joiden avulla saisimme riittävästi pätevää henkilökuntaa toteuttamaan uudistettujen lakien tuomat velvoitteet ja lapsen etu.

Anne Savola-Vaaraniemi

Vaasan varhaiskasvatusjohtaja